

ISZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadóhivatalban érvényes.
Egész évre 16 k.
Negyedévre 4 "
Helyben kézhez hordva:
Egész évre 20 kor.
Negyedévre 5 "
Vidékre postán szállítva:
Egész évre 24 kor.
Negyedévre 6 "
Egyes szám ára 3 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hó 15-én és
Szombat után napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.

A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XIX. évfolyam 267. szám.

Nagyvárad. Csütörtök 1913. november 20

A delegációk megnyitása.

Tegnap a király a szokásos trónbeszéddel nyitotta meg a delegációk idei ülését.

A trónbeszédben benne voltak az immár szokásossá vált kijelentések a hármasszövetségről, Vilmos császár baráti érzéséről, a békeszeretetről. Volt azonban két új téma is.

Az egyik az önálló albán fejedelemség megalkotása. A király méltó önérzettel emelte ki, hogy ezt az új államot a magyar és osztrák diplomácia kezdeményezése és kitartó fáradozása hozta létre. Az új állam, a mellett hogy létezése az albán nemzet jogos aspirációinak és a népjogi, valamint a történelmi elveknek teljesen megfelel, egyúttal Magyarország és Ausztria balkáni politikájának is egyik erős sarkköve lesz a jövőben.

Másik feltűnő új téma a trónbeszédben az Adria.

A király nyomatékosan hangsúlyozta az Adria nagyjelentőségét Magyarországra és Ausztriára nézve s valóban, jövőnk sok tekintetben függ attól, mennyiben tudunk urai lenni az Adriai tengernek?

Azon az úton, a melyen most haladunk, a horvátok mértéktelen aspirációinak alázatos kielégítése után az Adria csak horvattá fog válni, a horvát Adria pedig Belgrádnak lesz kedves, nem Budapestnek és Bécsnek.

Érdemes lesz a delegációknak is, de még sokkal inkább a magyar parlamentnek valahára magasabb szempontból foglalkozni az Adriával. Az Adriára egyenesen királyi szózat hívja fel a figyelmet. Ne a

horvátok pillanatnyi jóllaktatása (és éves közben megjövő étvágyuk) legyen e kérdés megoldásánál irányadó, hanem a jövőbe tekintő királyi szó. Mi legyünk urai az Adriának, mi magyarok, ne a paktálásokkal felhízalt horvát zendülők.

A trónbeszéd kijelentései a békes jövőre nézve bizonyonnyal egész Európában megnyugvást fognak kelteni.

*

Tegnap reggel tíz órakor a magyar delegáció tagjai részint magyardiszbén, részint frakkban összegyülekeztek a bécsi Magyar Ház delegációs termében, hogy meghallgassák Láng Lajosnak, a magyar delegáció elnökének beszédét, melyet ő felségéhez a delegáció nevében intézni fog. Windischgrätz Lajos herceg huszárfőhadnagy egyenruhában szintén megjelent a delegátusok sorában.

Ő felsége előtt.

Dél előtt fél 11 órakor a magyar delegáció tagjai a Hofburgba vonultak, hogy ő felsége színe elé álljanak. A fogadtatás a titkos tanácsosi teremben történt.

Láng Lajos báró ő felsége elé lépett és megtartotta beszédét.

Először kifejezést adott a hódolatnak és tántoríthatatlan hűségnek, mellyel ezen országos bizottság minden egyes tagja Felsőged felkent személye iránt viseltetik. Majd rámutatott, hogy világrendítő események játszódtak le déli határainkon. Tanácskozásaikban behatán és lelkiismeretesen kíván foglalkozni azzal a magatartással, melyet kormányunk e rendkívül események alatt tanusított, mert nemcsak joguk, de kötelességük is megvizsgálni, hogy ez a politika mennyiben felelt meg hazánk és a trón érdekeinek.

Az alkotmányos bírálóknak — ugymond — e pillanatban nem lehet elejébe vágnunk. Egyet mindazáltal megelégedéssel és benső örömmel kívánok kiemelni és ez az a kö-

rülmény, hogy habár az általános európai helyzet gyakori feszültsége mellett nem is élvezhetjük a rég nélkülözött igazi béke áldásait, mégis elkerültük a háboru ember- és vagyonpusztító csapásait.

Beszédét így fejezi be:

Midőn hódolatteljes tisztelgésünket befejezzük, kifejezést kívánunk adni ama benső örömünknek, hogy Felsőgedet mindenkorral dacoló töretlen egészségben üdvözölhetjük, annál is inkább, mert Felsőgednek ez a tüneményes jóléte fokozott bizalommal váltja ki belőlünk azt az óhajt, amely meleg visszhangra talál minden igaz magyar ember szívében: hogy az isteni Gondviselés még beláthatatlan hosszú időre tartsa meg Felsőgedet ebben a mai, bámulatos életerejében, hű magyar nemzetének boldogságára! Eljen a király!

A trónbeszéd.

A delegáció elnökének hódoló beszédére ő felsége a következőképp válaszolt:

Meleg köszönettel és őszinte megelégedéssel fogadom hűséges ragaszkodásuknak imént elhangzott biztosítását.

A balkáni háborus bonyodalmak, amelyeknek kitörése az önök figyelmét az országos bizottságok legutolsó üléséhez alkalmával foglalkoztatta, a második Balkánháboru befejeztével lezárultak.

Kormányom törekvése a válság folyamán odairányult, hogy a monarchia politikai és gazdasági érdekeit károsodástól megóvja és hogy a közel keleten a lehetőségig megállapodott helyzet kialakulását mozgassa elő.

Figyelemmel arra a nagy jelentőségre, amellyel az Adriai tenger, mint tengeri kereskedelmünknek egyetlen kivezető útja, a monarchiára nézve bír, kormányom különös gondot fordított az albán-kérdés megoldására.

Perzsa szőnyeg vásár a Vaiszlovich házban Rákóczi-ut és Nagy Sándor-utca sarok volt Czillér-féle helyiségben

Haas Fülöp és Fiai

Kérjük a czégre ügyelni.

Teljes egyetértésben a szövetséges olasz kormányval, a londoni nagyköveti értekezleten javaslatba hoztuk a független albán fejedelemség megalkotását és ehhez sikerült megnyernünk a többi hatalom hozzájárulását és támogatását.

Viszonyunk az összes hatalmakkal tartósan barátságos. A szövetség, amely népeink üdvére évtizedek óta fűz bennünket a német birodalomhoz és Olaszországhoz, komoly időben újlag az európai béke szilárd bástyájának bizonyult.

Ő Felségének, a német császárnak engem igen megörvendeztető legutóbbi itteni látogatása köztünk és a német birodalom közt fennálló szoros baráti kötelékről újabb tanúságot tett.

Hadi kormányzatom félévi rendes költségvetése normális keretek közt mozog.

A fokozott hadikészenlét az elmúlt télen tetemes kiadásokat okozott. Ezek mint több követelések terjesztetnek önök elé. Figyelembevételüket az önök ismert hazafias aldozatkésztségébe ajánlom.

Fegyveres erőm a balkáni komoly események következményeként ráhárult fáradtságterjes feladatot, nehéz viszonyok közt a legodaadóbb köteleltségtudással, legteljesebb megelégedésemre oldotta meg.

A hadsereg, a haditengerészet és a két honvédség kipróbált harc képességére támaszkodva Kormányom részére lehetővé vált, hogy a maga

elő kitűzött céloknak békés eszközökkel szerezzen érvényt.

Bosznia és Hercegovina kulturális és gazdasági fejlődésében a szomszédos országok háborus állapota ellenére zavar nem állott be. A vasútépítésekről szóló törvénynek a bosnyák-hercegovinai tartománygyűlés által való elfogadása, a mely törvény hivatva van biztosítani e két ország számára a politikai és gazdasági okokból sürgősen szükséges forgalmi összeköttetéseket, tanúsága annak az érettségnek, a mellyel ez a népképviselői testület a monarchia nagy érdekeit fölfogja.

Földadatok megoldásánál belátásukra és hazafias buzgalmukra számítva szívből üdvözlöm önöket.

Mibe került nekünk a balkáni háború?

A közös hadügyminiszterium a delegációk elé terjesztett jelentéseiben most számol el azokról a kiadásokról, amelyek a jelentés szavai szerint a bizonytalan politikai helyzet által előidézett különös katonai intézkedések folytán keletkeztek. E rendkívüli kiadások összege 406.68 millió korona. Ennyibe került tehát nekünk a balkán háború, ennek a kiadásnak utólagos törvényhozási elintézését kéri a hadügyminiszter a delegációktól. Az egész összegből Magyarországot 115.3 millió korona terheli. Ez összeg felhasználásának és elszámolásának végső határidejéül a hadügyminiszter 1914. december 31-ét kéri megállapítani. A haditengerészet a balkán válságból kifolyólag eszközölt különleges katonai intézkedések folytán 40.4 millió koronát költött el törvényhozási felhatalmazás nélkül. Ebből Magyarországot 14.5 millió korona terheli.

A külügyminiszter exposeja.

Bécs, nov. 19.

Ma délután a külügyi albizottság tartott ülést, melyen külügyminisztereken kívül megjelent a hadügyminiszter, Tisza István gróf, Hazai Samu és Burián báró. Az elnöki tisztet Berzeviczy Albert töltötte be, aki az ülés megnyitása után felkérte a külügyminisztert, hogy terjessze elő exposeját. Ezután Berehtold külügyminiszter elsősorban a balkáni kérdéssel foglalkozott. Ismertette a háboru lefolyását, hangoztatja, hogy az új helyzettel nekünk is számolnunk kell.

A monarchiának eminens érdeke, hogy Szerbia ne kapjon hadi kikötőt csak kereskedelmi. Kitér ezután azokra a katonai intézkedésekre, amelyeket a háboru tartama alatt foganatosítani kellett. Különösen fontosnak tartja az északi határokon eszközölt katonai intézkedéseket. Sajnálattal emlékezik meg Skutari kérdésében felmerült bizonyalmakról.

A balkáni ügyet Törökország jövőjével fejezi be. E szerint a monarchia Törökországgal szemben mindig szimpatiaival viseltetett és reméli, hogy a jövőben ugyanaz az összeköttetés marad fenn, mint eddig volt. A hármasszövetségről igen elismerően nyilatkozott a miniszter. Azt mondta, hogy a szövetség kiállotta a tűzpróbát. Németország magatartását azonban mindenekelőtt kiemeli. Dacára annak, hogy a német birodalomnak a Balkánon egyáltalán nem voltak érdekei, mindazon által állandóan támogatta a monarchiát.

A jövőre vonatkozólag hangoztatja, hogy a monarchia barátságos viszonyt akar fenntartani a balkáni államokkal. A monarchia igyekezni fog, hogy gazdasági szükségleteinknél a balkáni államokat a lehetőség határáig megtartsuk. Szerbiával különben már megtörténtek az első lépések a gazda-

WAGNER RICHÁRD OPERÁI.

(Irta és a Kath. Kör 1913. nov. 18-án vetítőestélyén felolvasta Szmekta L. Ödön.)

Idestova másfél esztendeje lesz annak, hogy más helyen, de nagyobbára az Önök soraiból kerülő zenét értő és zenét kedvelő diszes közönség előtt zeneirodalmunk egyik Titánjáról, mi nekünk, magyaroknak tündöklő büszkeségünkről, Liszt Ferencről olvastam fel. Az ő legkimagaslóbb alkotásait a Rhapszodiákat ismerttettem és akkor abban a szerencsés helyzetben voltam, hogy e törekvésemben segítő társamul országunk egyik legjelesebb zene interpretálója: Thomán István, zeneakadémiánknak akkor még működő, most már nyugalmazott tanára játszott el az ő brilláns technikájával és érző szívét eláruló cantilénájával hatot a legszébb rhapszodiák közül, hogy érthetőbbé tegye azt az esztetikai méltatást, amire én, a nagyoknak bámulója csak úgy mertem vállalkozni, hogy ha azt a mit az én gyenge szavam megértetni nem tud, valaki, akinek erős keze alatt a rhapszodiák fortissimója megtudja rázni, üvegesengésű piásimója el tudja andalogtatni a rám hallgatók lelkét, mellém ül a pódiumra és a zongora hang-

jával bizonyítja azt, hogy a világ zeneirodalmának királya előtt hódolunk, amikor Liszt rhapszodiáit szólaltatjuk meg hallgatóink lelkében.

Ha azok közül, akik a főgimnázium Liszt ünnepén elmondott méltatásomat meghallgatták, akad egy-kettő, igen tisztelt hölgyeim és uraim, aki visszaemlékezik a rhapszodiáról mondott hasonlatomra, azoknak bizonyosan eszükbe jut, hogy rhapszodiát magas hegynek festettem, melynek ormán Liszt Ferenc áll és lelki szemével az Ég felé néz, mintegy onnan várja az ihletet, mely aztán a zene tömör hangjait ébreszti fel az ő bensejében és e magasztos hangulatot terjeszti el hallgatói lelkében is.

Ugy a Kárpátoknak, mint az Alpeseznek havas hegyláncából azonban nem csak egy orom magaslik ki: az Alkotó merész keze egymás mellé tette ott az égbonyuló csucok egész sorát és a természetszépségeiben gyönyörködni tudó lélek éppen a csucok változatosságában talál enyhülést és nemes szórakozást.

Most, hogy a Katholikus Kör irodalmi szakosztályának megtisztelő meghívásával e helyre ültem, egy másik magas hegyes csúcsra irányítom figyelmüket, amely csúcsa vilá-

got meghódító hősként egy másik óriás áll akit nemesak rokon kötelek kötött össze a mi Lisztünkkel, de lelkük rokonsága volt az, ami őket egy irány felé haladókká, hogy ugymondjam, egymás kiegészítőivé tette.

A hol Lisztet szeretik, ott bizonyosan kedvelik az ő nagy kartársát: Wagnert is, mert a mily nagy volt Liszt az ő oratoriuumbaiban és rhapszodiáiban, épp oly dicső alkotásai a harmonikus zenének Wagner játékerái és zene drámái. Az a lelkesedés, mely igazán meg nem érdemelt jutalmazása volt annakidején a Liszt rhapszodiáiról tartott felolvasásomnak, azt a bizalmat kelti fel bennem, hogy most ép oly fogékony lelkéhez szólok, mikor Wagner partitúráit, vagy talán helyesebben szólva, az ő költői lelkét feltűntető szöveggönyveit teszem magam elé és ezekből merítem az inspirációt ismertetésemhez. Csak az ut lesz most más, melyen az Önök szívéhez férközni s bennök az érdeklődést felkeltani iparkodom. Akkor halló érzéküknek nyújtott élvezetet a Thomán mesteri ujjai alatt hol csevegő, hol tomboló zongora, most képekben mutat be Wagner operáit, amelyeknek szépségei felett egykor megoszlott a zenét nem annyira élvezni, mint kritizálni

Patkányok, házi és mezei egerek

kiirtására legjobb és legbiztosabb szerek a

MURIS készítmények,

mely más háziállatokra teljesen ártalmatlanok.

Kapható a főraktárban:

FARKAS ISTVÁN

Apolló drogériájában

Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/b. Telefon 13-02.

sági kérdésekben, most már Szerbián a sor, hogy a jó viszonyt megerősítsék.

A külügyminiszter exposéja után Berzeviczy megköszönte az előterjesztést, mire az ülés véget ért.

Az albizottság pénteken 10 órakor folytatja az ülést, melyen az előadó fogja megtenni jelentését. Holnap a hadügyi albizottság tart ülést.

Inzultáltak Lukácsot.

Sót és kártyát dobtak arcába.

A delegáció megnyitására Bécsben botrányos incidens történt.

Midőn Lukács László volt miniszterelnök a delegáció megnyitására ment, a Magyar Ház kapujában, mikor az autóból kilépett, inzultáltak.

Szerdahelyi Henrik magyar állatorvos reggel érkezett Bécsbe s már 9 óra óta a Magyar Ház előtt sétált.

Szerdahelyi az automobilhoz szaladt és a kocsin keresztül egy csomag játékkártyát és egy zacskó sót vágott a volt miniszterelnökhöz. A kártyacsomag széthullott, néhány kártya a volt miniszterelnök kucsmájára esett, a többi az automobilhoz és onnan a földre vágódott. A só szétszóródott, nagy része szintén az automobil félig nyitott ajtajára esett, de jó része ráhullott a miniszterelnök fekete diszmagyarjára. Lukács összerézett, az első pillanatban nem tudta mi történik, majd a gyalogjárón észrevette a kártyákat, sejtette, hogy az ő megcsufolásáról van szó, diszkardjához kapott, azt a hóna alá vette és besietett a kapu alá.

A kapu körül nagy lőtás-futás támadt. Egy bécsi detektív odaugrott Szerdahelyihez, megragadta gallérjánál és átadta az odasiető

rendőrnek. A rendőr a szomszédos Regierungsgasseba lévő őrszobára vitte, onnan pedig a rendőrigazgatóságra.

Abban az automobilban, melyben Lukács a Magyar Házhoz ment, kivüle még báró Ghilány földművelésügyi miniszter is ült.

Azt mondják, hogy Szerdahelyi már előbb eldicsékedett ismerőseinek, hogy egy pakli kártyát és sót fog dobni Lukács kocsjába.

Szerdahelyit a múlt évben kitiltotta a rendőrség Bécsből, mert a delegáció alkalmával a Burg udvarán szintén botrányt rögzített. Most, hogy a kitiltás dacára Bécsbe ment, a tiltott visszatérés miatt is eljárás indult ellene.

Elmarasztalták a kincstárt.

Az ügynököknek mindég vigkedélyűnek kell lenni.

Igen érdekes ítéletet hozott tegnap a posta Szunyogh Pál ügyvédi irodájába a gyulafehérvári kir. törvényszéktől. Az eset minden részleteiben igen érdekes, de különösen érdemes, hogy foglalkozzunk vele a törvényszéki ítélet indoklása miatt.

Még 1911-ben történt, hogy Kalmár Adolf nagyváradai kereskedelmi utazó Resicabányáról Alvincre utazott. Utközben fáradt lévén, lefeküdt egy fülkébe. A szomszédos harmadik osztályu kocsiiban Szilágyi Lajos csendőrőrmester kísért másodmagával több megszokott erdei munkást. Gyulafehérváron az őrmester egy csomó gyöngyvirággyökeret vett át, hogy a legközelebbi állomáson az ott lévő csendőrnek átadhassa.

Mikor Alvincre érkeztek, ez őrmester fegyverét a lócán hagyta, ő maga pedig az ablakhoz ment, hogy a gyöngyvirágot kiadhassa. E közben az utasok egyike Cziegler

József kezébe vette a fegyvert és piszkálni kezdte. A puská elsült és a golyó keresztül törve a közfalat a szomszédos fülkében alvó Kalmár Adolf combján keresztül a csipőjébe furódott. A lövés zajára összefutottak az utasok s első segélyben részesítették az igen súlyosan sérült Kalmárt.

Kolozsváron már oly rosszul volt az utazó, hogy kénytelenek voltak beszállítani az ottani kórházba.

Hosszu betegeskedés után annyira javult Kalmár állapota, hogy elhagyhatta a kórházat. Első dolga természetesen az volt, hogy Szunyogh Pál dr ügyvéd útján feljelentést tett Cziegler József ellen és kártérítési pört indított, ugy az államvasutak, mint a csendőrt alkalmazó kincstár ellen.

Az ügyben a gyulafehérvári törvényszék hozott ítéletet és ezt küldte meg tegnap Szunyogh Pál ügyvédnek. Az ítéletben a bíróság az államvasutak felelősségét nem állapította meg, ellenben Szilágyi Lajos csendőrőrmestert és a kincstárt elmarasztalta. Kalmár a keresetében azt állította, hogy ő egy év alatt 5000 koronát keres és most a sérülés folytán ettől elesik, tehát a kincstár adja meg, mint életjáradékot az 5000 koronát.

A királyi törvényszék meghallgatott egy sereg orvosszakértőt, akik a sérülés folytán 35 százalékos munkaképtelenséget állapítottak meg. A törvényszék azonban tovább ment. Kimondotta, hogy az ügynök a sérülés folytán csakis bottal járhat és a további utazásra teljesen képtelen, továbbá az élettapasztalatok szerint az ügynököknek mindég vigkedélyű, mozgékony embereknek kell lenni és ez Kalmárnál a jövőben ki van zárva. Mivel pedig Kalmár csak négy elemi osztályt végzett és így más munkára teljesen képtelen, ezért nem 35, hanem 50 százalékos munkaképtelenséget állapítottak meg.

akaró emberek ítélete, de a reformok létjogosultságát meg a zenében is megengedő és művészetkedvelő világ abban meggyeztet, hogy a Mindenható jókedvében teremtette azt az embert, kinek lelke messze beletekint a Niebelungok és Sagák homályos világába és szíve zenében festi meg e csodás világ hol borongós, hol napsütéses levegőben mozgó hős alakjait. A költő megalgotta a mesét, a zenész hangokat adott a mesealakok szájába és a compositio nagymestere lelket megrázó, szívet andalító kísértet irt a nagy zenekar számára, mely Wagner operáinak legfőbb erőssége és világhírneke megalapítója lett. Wagner nem igen irt, vagy csak nagy ritkán szólaltatott meg melodikus áriákat, ezt a belcanto nagy mesterei: az olasz Rossini, Donizetti, Verdi, a német Weber, Meyerbeer és Schubert, a francia Halévy, Gounod és Ambrois Thomas, a lengyel Chopin, a cseh Smetana és Dvorák, a magyar Erkel és Zichy rejtették el partitúráik sok szép melodiái közé; ő szakított a belcanto irányával és a melodiákat harmoniákká olvasztotta be, nem törődve azal, hogy a világot meglepi és népszerűségét kockáztatja azok előtt, akik az operából a fülsé könnyen bemászó arietták fütyülésével és dudolásával szeretnek hazatérni

a mi világunkhoz közelebb álló emberek mindennapi cselekvési millieujében mozgó operák előadásairól. De még ő sem tudta lelkéből egészen kiirtani az áriákat, a szép solókat, duókat, vagy a hatalmasan telharosanó chorusokat; gondoljunk csak a Mester dalnokok verseny dalaira, Lohengrin és Elza kettőseire Tanhauser és Elisabet zenei dialogusaira, avagy ugyancsak a Tanhausernek világnépszerűséget nyert Zarándok karára; csendüljön csak fel fülünkben az a szép zenei fraseologia, mellyel a végtelen Oceánokon vitorlázó Bolygó hollandi a ködös észak sziklaszigetén élő Sentájától akarja kierőszakolni az ő végzetét kiengeztelő szüzi csókot; ha ezekre a szép alkotásokra emlékezünk, lehetetlen azoknak igazat adnunk, kik még most is a jövő zenéjének tartják és szeretnék másokkal is tartatni Wagner zene drámáit és meg nem érthető chaosznak bélyegzi a harmonia legszigorubb szabályai szerint felépített játékeoperáit. Az azonban bizonyos, hogy Wagner járatlan utakon indult el a világ elismerésének megnyerésére s bizony-bizony a műveit mindenütt kísérő és az ő nagy érdemeit honoráló tapsvihar nem mindig tudta elhallgatni a maradiak felszisszenését, amikor az ő fülöknek disszonánsnak tetsző

nagy zenei áthidaláson kellett volna a nagy mester fenségesen szárnyaló lelkét a magasságok fölé követni. Sirjára sem vitt mindenki olyan hervadni nem tudó virágot, aminőt méltán megérdemelt volna a Velence napfényes ege alatt elhalt, de a beyruthi Wahnfried-villa árnyas kertjében megásott sirba temetkező zenei Titánt. A tisztelet bábójából font koszorút tették sirhantjára csak, pedig talán edesebb a lélek nyugalma és a szív pihenése az oly sirhalomban, melynek hantjaira a szeretet ültet szépen virító nefelejtseket és helyez szemet gyönyörködtető ciprus lombokat.

Nincs minden vonatkozás nélkül az, hogy a *Katholikus Kör* mindenirányai ismeretterjesztő felolvasásai sorában ez évben Wagner életét és műveit akarja közönségének lelki szemei előtt feltárni. Hiszen a hatodik hestrumnak értünk most a végére, harminc esztendővel ezelőtt lehelte ki nagy lelkét a sok szenvedés közt gyötrődő zene áriás. Most lett a világ közkincsévé az eddig csak Beyruthra monopolizált Parsifal és mi is magyarak, akik ha eddig nem is jutottunk el a nyugat kultur államainak műveltségi magaslataira, de az ő nagyjaiknak nyomdokait tudjuk követni és most már mi is megtudunk fejteni néhány eddig homályban rejtőz

ahol óriásválasztékban kaphatók: Irigátorok, fecskendők, gumi-harisnyák, szuszpenzoriumok, gumi-lepedők, vatta és mindenféle **szülészeti** és **betegápolási cikkek.**

Mentőszekrények, nagy raktára, műlábak, támgépek, miderek jutányos árban és kitünő kivitelben készítettnek. **Telefon 419**

SÉRVKÖTŐK, HASKÖTŐK

méret szerint felelősség mellett már 2 kor.-tól kezdődő árban készítettnek

Fehér János kőtszergyárában Rákóczi-ut, (Bémer-tér.)

A munkaképtelenséghez mérten az 5000 korona évi keresetnek felét, az az 2500 korona évi életjáradékot állapított meg a bíróság. Ezt az elég tekintélyes életjáradékot pedig a kincstárnak kötelessége megfizetni, mert a csendőrért, mint alkalmazottjáért felelős. Az államvasutak ellenben nem fizetnek semmit, mert a csendőrnek meg van engedve, hogy fegyvert vihessen a vonatba. Mulasztás egyedül a csendőrt terheli, aki a töltött fegyverét vigyázatlanul elhagyta magától.

A csendőrkerületi parancsnokság el is ismerte az őrmester mulasztását, mert Szilágyit 12 napi fogházra ítélte a fegyver elhagyása miatt.

A legfőbb bűnös, Cziegler József, a bűntetés elől megszökött, úgy hogy a bíróság nem járhatott el vele szemben.

A trónörökös főhadsegédek kap. Mint a Zeit értesül, a legközelebbi időben új hadsegédek neveznek ki, a kit Ferenc Ferdinánd király herceg trónörököséhez, mint az egész fegyveres erő főfelügyelőjéhez osztanak be szolgálatra. Ez idő szerint csak a királynak van két főhadsegéde, Paar gróf lovassági tábornok és Bolfrass báró gyalogsági tábornok. Az utóbbi egyuttal a katonai iroda vezetője.

A tartalékosok szabadságolása

Bécs, nov. 19.

A hadügyminiszter rendeletet adott ki, melyben tudatja az 1910—1911. évi szolgálatban lévő tartalékosokkal, hogy november 25-én nem tényleges szolgálatba helyeztetnek. Az 1912. évi tartalékosok pedig decemberre várhatják elbocsátásukat.

bust, amit a festészetben, szobrászatban épp úgy, mint a zenében nagyokat, aere perennitásokat alkotó mesterek megoldandó feladatok gyanánt tűztek a bámuló világ elé és a megfejtők jutalmául a léleknek a legnagyobb élvezetet ígérték.

Nem kell Önöknek, mélyen tisztelt hölgyek és urak, életrajzi adatokat elmondani Wagnerről; hiszen azt dőreség lenne feltételeznem, hogy mindannyian ne tudnák Wagner Lipcsébe 1813 május hó 22-én kezdődő és 1883 február hó 13-án Velencében végződő életének kimagaslóbb eseményeit. Nem kell ahhoz nagy fokban babonásoknak lennünk, hogy mégis valami ominosust ne lássunk az olyan ember élte folyásának sorsüldözéseiben, akinek életében a legklasszikusabb pontokon a 13-as szám olyan nagyjelentőségű volt. Száz esztendővel ezelőtt, tehát a XIX. század tizenharmadik évében született és a század vége felé, az egygyel kezdődő és hárommal végződő 1883-ik esztendő február havának tizenharmadik napján esett ki kezéből örökre az a lant, melyet oly sokszor pengetett az emberiség gyönyörködésére. Hát nem is volt egészen zavartalan a Wagner életének folyása sem; a szívéhez legközelebb álló családi kör nem adta meg neki mindig azt a jótékony melegséget, melyben az alkotni vágyó és tudó lélek mintegy felfrissülhet, újjászülethet, valahányszor nagy munkáinak alkotása közben elfárad, rövid időre elernyed.

Közgazdasági helyzetünk.

Dr Moskovits József enunuciációja. A kamara teljes ülése.

A közgazdasági faktorok között az első helyen állanak a kereskedelmi és iparkamarák, amelyek szervezetüknél, hivatásuknál, működési terüknél fogva állandó érintkezésben állanak a kereskedelemmel és iparral. Éppen ebből folyólag minden olyan mozzanat, amely az ipart, kereskedelmet, szóval közgazdasági életünket érinti, közelebbről érdekli a kamarákat.

Csak természetes, hogy a mostani gazdasági válság által legjobban sújtott ipar- és kereskedelem bajai, küzdelmei a kamarában hangot találnak.

Tegnap a kamarai teljes ülés keretében dr Moskovits József kamarai elnök tett érdekes és a szomorú viszonyokat jellemző enunuciációt, amely igaz kifejezése a közgazdasági helyzet feletti általános elkeseredésnek s annak, hogy megelégette már a közönség azt az áldatlan belpolitikai helyzetet, amely legalább is jórésztben szintén hozzájárul a mostani s immár két év óta tartó általános közgazdasági nyomorúsághoz.

A kamara teljes üléséről különben a következőket közöljük:

Dr Moskovits József elnöklete alatt a kamarai tagok nagy számmal voltak jelen.

A megnyitás után felolvasták az elnöki közléseket, az időközben érkezett miniszteri leiratokat stb.

Az elnöki közlés kapcsán dr Moskovits József a következő elnöki kijelentést tette:

Nem életrajzi adatok meghallgatására seregett itt most egybe a szavaimat hallgató igen diszes közönség; hiszen ezeket az adatokat bármely Lexikonból otthona kényelmében is elolvashatná; de látni akarja Wagnert, azt a Wagnert, aki, mint a mi Zichynk, maga írja a szövegeknyveit, maga festi meg diszleteit és a maga építette színházban maga dirigálja a világdícsőség legmagasabb csúcsaira feljutott örökbecsű szerzeményeit.

Ötvenhárom képben vonultatom el igen tisztelt hallgatóm testi szemei előtt annak a kilenc dalműnek scenirozásait, jelenetizését, melyek ragyogtató pompájukkal épp oly maradandó, vagy talán még tovább is élő benyomásokat tesznek, mint a mennyire megreszkettétnék lelkük hurjait ez operáknak a hatalmas hangáradatai, ha a többször megtisztelt Thomán mesternek a zongorán tova sikló ujjai lehetnének ismét elmékedősemnek megjelenítő eszközei. Így csak a néma képekről kell leolvasniok egy nagy ember merész mondanivalóit. Kérem, legyenek szivesek a sötétségből a világosság felé törő lelkük figyelmével kíséreni ettől kezdve a conferenciér szerepét betöltő felolvasómat és azt is bizalommal higgyék el, hogy a szép képekből többet tanulhatunk, mint a házak rémeként itt-ott egész nap dühöngő zongora zürzavaros hangjaiból.

Elnöki enunuciáció.

Az elnöki közlések kapcsán kénytelen vagyok megemlékezni a gazdasági helyzetről, mivel mi kereskedők és iparosok, kik az állami életnek egyenrangú tényezői vagyunk, csak akkor tudunk eredményes munkát végezni és csak akkor tudjuk állami életünk vérkeringését táplálni, ha birtokában vagyunk mindazon előfeltételeknek, melyek lehetővé teszik iparunkra azt, hogy mindennapi munkánkat zavartalanul folytassuk és azonkívül közgazdasági haladásunk alapját akként tehessük le, hogy a közgazdasági fejlődéssel megfelelhessünk azon kötelezettségeknek, melyekkel az államnak és a mi saját családainknak tartozunk.

Sajnos, már több mint két éve közgazdaságunk összes ágaiban oly beteges jelenségek észlelhetők, melyek már-már kétségbeejtenek bennünket, ha csak mint utolsó mentővárban: saját erőnkben és munkáságunkban nem biznánk. Azonban emellett szükségesnek tartjuk hangsúlyozni azt is, hogy azok, akik hivatva vannak az ország sorsát intézni; kik a nemzeti akarat letéteményesei, azok is ébredjenek tudatára annak, hogy talán soha sem volt annyira szükséges, mint éppen most, hogy fogjanak össze és vállvetett munkával igyekezzenek közgazdaságunk nagy sebeit gyógyítani; érezzék törvényhozóink közgazdasági helyzetünk végtelen mostohaágát és hassa őket át a javítani akaró közgazdasági alkotások sürgőssége.

Hogyan fog tudni megfelelni az ország azon nagy hadügyi és minden vonalon előtörő emelkedő kiadásoknak, ha nem igyekeznek az ország gazdasági helyzetén segíteni. A külpolitikának szerencsétlen fordulatai után, bár mi érezzük, hogy nekünk szükségünk van kifelé is az államhatalom nagy erejére, mert az állam ereje a kereskedelem és iparnak is ereje, azonban mivel az államnak szüksége van arra, hogy mi az állami erő fejlesztése szempontjából áldozatokat hozzunk: hozzanak bennünket is abba a helyzetbe, hogy ezekre képesek legyünk. Ugy vélem, mindnyájunk érzelmének adtam kifejezést ezen kijelentéssel.

Az elnök szavait hosszas éljenzéssel fogadták.

Rendes tagból — levelező tag.

Leitner Márton beltág hivatkozván a mult teljes ülés határozatára, amely által elköltözés miatt dr Kenéz-Kurlendár Ede beltagsága megszűnt, — indítványozza, hogy

TELEFON 10-70.

LIFT.

TELEFON 10-70.

MODERN FOTOGRAFIA D A J K O V I T S
SPECIALISTÁJA Nagyvárad. Sas-palota.

dr Kenéz-Kurländer Edét a kamara levelező tagjává választásuk.

Az indítványt elfogadták.

A kamara megkeresi a postaigazgatóságot és a kereskedelmi minisztert, hogy az esti órákban a vasut állomásra közlekedő villamos kocsikon postai levélszekrény alkalmazásuk, amelyet a vasutnál kiűritenek.

Az adókvető bizottságok.

Schwarz Izidor alelnök indítványára a kamara azt kéri, hogy a nagyváradi adókvetésnél 5, illetve 3 adókvető bizottság működjen s ez által megrövidítsék az adókvetés sokszor egész hónapra terjedő ideje. Több ember jobban is ismeri egyik-másik kerület polgárságát s így az adókvetés igazságosabb.

Szabó Károly helyesli az indítványt, mert abszurdum volt, hogy előregedett bácsik végezzék az adókvétést, akik nem ismerik az iparosok viszonyait, helyzetét s csak időtöltésből vannak az adókvető bizottságban. Iparosokat és kereskedőket kellene ide kinevezni, akik szakértelmük folytán igazságosabban végeznék a kvétést. Köszöni, hogy a kamara felvetette ezt a kérdést.

Többek hozzászólása után tudomásul vették az elnöki tanács javaslatát s legalább 3 adókvető bizottság kiküldését kéri a keresk. minisztertől.

Kirakatverseny és kiállítás.

Elnök bejelentette, hogy a kamara ez évben 1000 korona költséggel kirakatversenyt rendez, a jövő évben pedig ipari kiállításra fordít 1000 koronát. Felhatalmazást kér, hogy a kiállítás érdekében már december hónapban értekezletre hívassa össze az iparosokat. — A bejelentést tudomásul vették.

A költségvetés.

Ezután a költségvetést tárgyalták. Leglényegesebb módosítás az, hogy a tisztviselők eddigi drágasági pótlékát hozzácsatolták a rendes fizetésekhez.

Egyébként az elfogadott költségvetésben a kiadási tétel 52500 kor., a bevételi tétel 52660 korona s így a maradvány 160 korona.

Ipari tanoncmunkakiállítások.

A kereskedelmi miniszter a segéd- és tanoncmunkakiállításokat újjászervezni óhajtja és pedig akként, hogy az ipartestületek székhelyén lehetőleg évenként a helyi, a kamarák székhelyén, vagy a kamarai kerület nagyobb helyein 3 évenként kerületi és három évenként Budapesten országos kiállítások tartassanak. A kerületi kiállításokon a helyi kiállításon 1 vagy 2 díjjal kitüntetettek, az országos kiállításokon pedig azok vehetnének részt, akik a kerületi kiállításokon 1. vagy 2. díjat nyertek. Ugy a kiállítók, mint azok mesterei érem- és diszoklevél kitüntetéssel nyernek. A teljes ülés az iparososztály javaslatához képest a szabályzat megküldéséért köszönetet mond a miniszternek, a szabályzatot elfogadja, azzal, hogy a kiállításokat látogató idegen munkások és tanoncok, csoportos utazásnál utazási kedvezményben részesüljenek.

*

A teljes ülés véleményezi, hogy a korszerű szalagnyomó ipart képzéshez kötött iparok közé sorozzák.

Felterjesztéssel pártolja a kamara a budapesti asztalos ipartestületnek a fakartell elleni védekezését, nevezetesen a kincstári erdők állami házikezelésben leendő ki-termelés iránti kérelmét és a kartell törvényes szabályozása iránti átiratait.

A temesvári társkamara felterjesztését a Balkán kivétel emelése érdekébe tarifális intézkedések megvalósítása tárgyában, — felterjesztéssel pártolja a teljes ülés.

Az 5. és 50 filléres váltópénz forgalomba hozatala tárgyában felterjesztést intéz a kamara.

A teljes ülés elhatározta, hogy átiratban kéri a helybeli posta-távirda igazgatóságot, miszerint a levelek reggel 8 óra előtt kézbesítenek.

Pártolja a kamara a magyar vaskereskedők orsz. egyesületének a fegyverkereskedelem egységes szervezése tárgyában a kereskedelmi miniszterhez intézett felterjesztését.

Tudomásul vette a teljes ülés, hogy a Fiumében tartott titkári értekezlet a kamarának az 1907. III. t. cikk revíziója tárgyában elfoglalt álláspontját magáévé tette.

Hasonszellemű felterjesztéssel pártolja a teljes ülés a nagyszalontai ipartestület sütőszakosztályának a vasárnapi munkaszünet tárgyában kiadott miniszteri rendelet megváltoztatása iránti határozatát.

A nagyváradi ipartestületnek a tanoncok műhelyi oktatása tárgyában a kamarához intézett felterjesztését helyesli a teljes ülés és az eszme erkölcsi és anyagi támogatását kiállításba helyezi.

A debreceni kamara azon felterjesztésének pártolását kéri, amelyben a kamarai választott bíróságok törvényhozási uton leendő életrehívását sürgeti. — A teljes ülés, a keresk. osztály javaslata alapján a felterjesztés támogatását elhatározta s megbizta az elnökséget, hogy addig is, míg a mozgalom sikerre vezetne, a nagyváradi Keresk. Csarnok mellett szervezendő választott bíróság megalakítását és népszerűsítését mozdítsa elő.

A Holdmezővásárhelyen tartandó Kovács iparosok orsz. kongresszusára a kamara képviselőletében Standary György helybeli kovács iparost küldték ki.

Apróbb ügyek elintézése után véget ért az érdekes ülés.

A ludtalpu ne lehessen pincér.

Tekintetbe kell venni a testi rátermettséget

Érdekes memorandumot nyújtottak be tegnap a rendőrfőkapitánynak. A memorandum az iparos világ egyik legfontosabb kérdésében kíván határozott rendet teremteni és ehhez igénybe akarja venni a hatósági tisztiorvosokat.

Arról van ugyanis szó, hogy az iparos pálya ezer különböző ágára legtöbbször minden testi rátermettség nélkül lép az ifjú tanonc. Ha lelki diszponáltságot érez is valamelyik mesterségre, szeretne mondjuk cipész lenni, — eddig bizony senki sem törődött azzal, hogy ez a tanonc alkalmas-e testileg is arra a foglalkozásra.

Nem-e tüdőbajos, vagy gyomorbajos-e? Vagy pl. aki pincér akar lenni, nem ludtalpu-e vagy nem mellbajos. Általában az álló foglalkozásnál a láb, tüdő, mell épsége, ülőknél a hajlam mellett a szervezet egészséges volta kell, hogy tekintetbe jöjjön a foglalkozás megválasztásánál.

Az iparosok valószínűleg örömmel fogják hallani a vezetőségnek ezt a reformját, mint figyelemreméltó szociális törekvést.

A Munkásbiztosító, a szakszervezetek és az Ipartestület közös megállapodással elhatározta a praktikus reform megvalósítását. A memorandumot elkészítették s annak átadásával dr Katz Béla titkárt, Sichermann Mórt és Bernát Józsefet bízták meg.

A memorandumban kiemelik, hogy ők maguk is készek a reformot keresztül vinni, de kéri a főkapitányt, hogy hívjon össze ez ügyben ankétot, amelyen megbeszélnek az illetékes szervezetek megbízottai és egyének a szükséges részleteket. Továbbá kéri, hogy ezt az előzetes vizsgálatot hatósági orvosok végezzék. A tisztiorvosokra hárulna ez a feladat s így őket is meghívják az ankétre.

Ha a hatóság nem volna hajlandó orvosait e célra rendelkezésre bocsátani, akkor a munkásbiztosító ingyen fog adni orvost.

A reformot szinpatikusan fogadják mindenütt.

Bonyodalom egy gyermekhulla körül.

A csendőrség sajtó utján nyomoz. Keresnek egy belényesi utasnőt.

*

Pár nap előtt megírta a Tiszántul, hogy egy csecsemő hullát talált a kórházi portás. A csendőrség megállapította, hogy a gyermek Popa Éva cselédeány gyermeke. Az orvosi vizsgálat során kiderült, hogy a gyermeket megfojtották. Ennek alapján a csendőrség letartóztatta Popa Évát, aki azonban tagadja, hogy ő folytatta volna meg a gyermeket. Az anya tagadásának megdöntése végett a csendőrség most széleskörű nyomozást indított meg.

Eddig megállapították, hogy Popa Éva november 8-án a gyermekkel együtt eltávozott a képezdeből. Távozásakor azt mondta, hogy Belényesben egy papnál fog lakni. A képezde személyzete úgy nyilatkozott, hogy Popa Éva mielőtt eltávozott volna, a gyermeket gondosan bepólyálta, de az anya viselkedésén meglátszott, hogy nem szereti a kis csecsemőt. Popa Éva Nagyváradról Belényesbe utazott. Utközben vele együtt volt egy tűzér katona és egy uriasan öltözött nő.

A csendőrség értesülése szerint utközben a gyermek erősen sirt, úgy hogy az utasoknak is feltűnt. A sírás azonban csak rövid ideig tartott, mert pár perc múlva teljesen elhallgatott a gyermek. A hirtelen beállott esend feltűnt a két utasnak, de nem tulajdonítottak annak komolyabb jelentősé-

Kováts Kálmán

mű-asztalos

Nagyvárad, Vámház-utca 33. (Gázgyárral szemben.)

Készít: egyszerű és mű-butondezést, valamint mindennemű asztalos munkákat. Állandó raktár bel- és külföldi száraz anyagokból. Telefon 99. sz.

get. Most a csendőrségnek az a meggyőződése, hogy a lelketlen anya ekkor fojtotta meg a gyermeket.

A csendőrség most abban az irányban folytatja a vizsgálatot, hogy megállapítsa az utasno kiletet. Belényesből tegnap ebben az ügyben távirat érkezett a nagyváradi rendőrségre, amelyben arra kéri a rendőrséget, hogy legyen támogatására a csendőrségnek.

A rendőrség megakarja könnyíteni a csendőrség helyzetét és ezért a sajtó útján keresi az utasnot, akit felhív a jelentkezésre. A felhívás szerint Popa Éva november 8-án egy szombati napon utazott Belényesbe. A vele együtt utazó uriasan öltözött hölgyet arra kéri a rendőrség, ha vidéken laknék jelentkeznek az ottani előjárásnál, ha pedig Nagyváradon tartózkodik, akkor az itteni rendőrségnél jelentkeznek haladéktalanul. A hatóságnak föltétlenül szüksége van az utazó nő kihallgatására, mert ettől függ annak megállapítása, hogy Popa Éva tényleg megölte-e a csecsemőt.

Popa Évát különben ma a vizsgálóbíró elé vezetik és újból kihallgatják az ellene emelt súlyos vád dolgában.

Felfüggesztették Görög Olga utlevelének kiadását.

Itt maradt a primadonna.

*

Tegnap számunkban részletesen foglalkoztunk Heltai Árpád amerikai magyar társulatával és annak szervezésével. Mint jeleztük, három nagyváradi név is szerepel társulatában, melyek közül kétségkívül legérdekesebb volt a Görög Olga távozása, aki jelenleg a Szigligeti színház szerződött koloratur énekesnője.

Mint ilyen, obligóban áll Erdélyi Miklós szinigazgatóval szemben, akinek a szerződés megadja azt a jogot, hogy idő előtt csak pönálé mellett bocsáthat el valakit, — ha csak nem sikerül a szerződést kölcsönös megállapodás útján békésen felbontani.

Görög Olga hirtelen meggondolta a dolgot és elfogadta Heltai Árpád fényes ajánlatát. Szerződést kötött egy évi időtartamra 18.000 korona gázsi mellett.

Előbb azonban óvatos üzleti információt szerzett tegnap Heltai felől, hogy vajjon nem-e rizikó-e kimenni Amerikába, itt hagyni egy kényelmes színházat és neki-vágni a bizonytalan jövőnek.

Dr Popper Ákos, az Egyesült Bihar-megyei és Központi takarékpénztár r.-t. vezérigazgatója telefonon érdeklődött a temesvári Népbanknál, ahol Heltai pénze nyugszik. Innen azt a megnyugtató választ adták, hogy Heltai utalványozására éppen abban a perében zárták le a Görög Olga nevére címzett pénzeslevelet, amelyben 3000 koronát küldenek neki expedisse. Különben is Heltai igen jó anyagi szituációk között van és minden egyes tagért deponált ezer koronát.

Ilyen biztosítékok után Görög Olga elhatározta, hogy kivitorlázik Amerikába. Erre a hirre egyszerre két hitelezője is jelentkezett, de a művésznőnek sikerült hamar megnyugtanni a siető embereket.

— Itt marad a család s Heltai is biztosítja önöket.

Sokkal komolyabb akadályok merültek

föl Erdélyi Miklóssal szemben. Ő ugyanis tegnap nem volt itthon, éjjel érkezett haza. Hir szerint mereven ragaszkodik a szerződéshez és ebben az esetben Görög csak szerződészegéssel távozhat Nagyváradról.

A délután folyamán pedig Görög Olgát arról értesítették a rendőrségen, hogy utlevelét nem adhatják ki azonnal, mert nincs felszerelve a törvényes kellékekkel. Nincs meg keresztlevele sem és nem tudta még azt sem igazolni, hogy nincs ellene folyamatban bünvádi eljárás. Természetesen ezek hiányában szó sem lehetett az utlevél kiadásáról.

Görög Olga kétségbeesett és sürgönyöznie kellett Budapestre, hogy nem indulhatott a tegnap délutáni (négy óraker) gyorssal.

A társulat ma délelőtt ül vonatra s így Görög Olga nem tud kellő időben Budapestre érkezni. Erdélyi Miklós csak esti 10 óraker érkezik haza.

A főkapitány igen konciliáns módon kezeli az ügyet. Megígérte Görögnek, hogy hivatalos órán kívül is bármikor aláírja utlevelét, mert nem akarja, hogy az aláírás miatt késse el az indulást.

A fuccs!

Éjjel 11 óraker beszélünk Erdélyi direktorral, aki legnagyobb meglepődéssel nyilatkozott a dologról:

— Én nem tudok semmiféle amerikai utról semmit. Görög sem Pesten, sem Nagyváradon nem szólt nekem erről. Most beszéltem vele az imént és kijelentette, hogy nem megy Amerikába. Mondtam neki, hogy ugy látszik, nem fontolta meg eléggé ennek a reklámnak a következményeit. Tanácsot kért, hogy most mit csináljon? . . . Azt mondtam, hogy menjen aludni. Mit zavarog ilyenkor. Kérem cáfolja meg az egész históriát.

E váratlan cáfolatra Görög Olgához fordultunk, aki maga sem tud most már kimeunikülni a szörnyü konfuzióból. Állítólag édes anyja beszélte le az utról. Öccse délután felutazott a fővárosba, a háromezer koronás esakk megérkezett, Heltai várja, lakásán három hatalmas láda becsomagolva, az utlevél a rendőrségen készen van, csak az okmányai kellene és éjjel egynegyed 12 óraker szétpattant az egész amerikai álmom. Hát mégis jól irtuk mi tegnap, hogy nem megy. Micsoda kapkodás! . . .

Gyutacsok röpülnek a vágóhid falainak.

*

A jámbor, halálra szánt állatok vesztőhelyén nagy a riadalom. Az állatok kivégzésében ugy látszik részt akarnak venni a tüzérek is, de közben veszélyeztetik a vágóhidi emberek életét is. A vágóhid felügyelője aztán panaszszal fordult tegnap a rendőrséghez, amelyben hallatlan állapotokról tesz jelentést.

A vágóhid háta mögött terül el a tüzérek gyakorlótere s ennek végében áll egy rozoga kőfal.

Hajdan erős, vastag volt e kőbarrikád, amelynek az a rendeltetése, hogy felfogja a beléje repülő golyókat, gyutacsokat és elvegye a közvetlen közelből tett vaktöltéses lövések erejét.

Azonban sikerült hős katonáinknak aránylag rövid idő alatt ronggyá lőni a kőfalat, amelyen most már egyszerűen keresztülrepülnek a golyók, gyutacsok és ott porzik a vágóhid szerény embereinek orra előtt a sok vaktöltés.

Képzeltető, hogy ebből mennyi kalamitás, veszedelem és baj támadt.

Az állatok végső perceit megkeseríteni mégis csak hallatlan tapintatlanság, — hogy az emberek szegény életéről ne is beszéljünk. A katonaság emberei maguk is belátták, hogy itt életveszélyes játékról van szó, azonban mi volt az, amit nem csináltak meg többszöri kérelemre? — Természetesen a rostává lyukasztott kőfal.

Az utóbbi napokban aztán a járatlan golyók véletlenségből nekimentek tiz ablaknak és azokat kiméletlenül bevették. Tisztek nyilatkozata szerint kétszáz lépésnyi távolságban kockázatos tartózkodni élő lénynek.

A rendőrség sürgősen intézkedett, hogy a lehetetlen állapot megszűnjék. Ezért még tegnap átírtak a katonai hatósághoz, hogy szüntessék be egyelőre az ottani céllövéseket és javíttassák meg a falat. Mert ilyen viszonyok mellett lehetetlenség használni a vágóhidat.

Csereyné válópere.

Válik-e vagy nem válik?

Főlöszleges ismertetni az ügyet, a lapok sokat, talán a kelleténél is többet foglalkoztak Csereyné Novák Margit és Ujházi Ede, a mester dolgaival. Az abbáziai idillek, a budapesti és nagyváradi találkozások, a Szigligeti színház szinpadán való mérsékelt sikerü együttes fellépés bőséges alkalmat adtak mindenféle mende-mondára, mig végre a férj megunta a dolgot és az akkor is Ujházival együtt nyaraló felesége ellen beadta a válópört. Akkor Novák Margit több újságíró előtt kijelentette, hogy jól van így, ő is válik az urától s teljesíti régi hő vágyát, érvényesíti nagy, eddig véka alá rejtett tehetségét s eljegyzzi magát — a szinpadával.

Megkérdezték a mestert is, akiről azelőtt többször megírták, hogy feleségül óhajta venni jeles tanítványát, ő azonban burkoltan nyilatkozott a jövendőről, a Nemzeti Színház pedig — nyugdíjba küldte a mestert, amiről megint nagyon sokat irtak a lapok s nyíltan hirdették, hogy a nyugdíjazás azért történt, mert félték — az özvegyi nyugdíjtól.

A válóperben tegnap volt a békéltetési tárgyalás. A békéltetés Móré táblabíró tanácsa előtt történt. Cserey Dezső pontosan megjelent 8 óraker ügyvédje, dr Krüger Jenő kíséretében, Novák Margit azonban, bár hazajött Nagyváradra, nem jelent meg, helyette ügyvédje, dr Fekete Ferenc jelentkezett. Cserey kijelentette, hogy békülni nem hajlandó s elhatározott szándéka a válás.

A sikertelen békéltetés után Jakó törvényszéki bíró előtt folytatódott a tárgyalás, amelyen — mint jó forrásból hallottuk, Novák Margit ügyvédje ellenezte a válás kimondását. Cserey ügyvédje pedig előterjesztette a szükséges bizonyítási anyagot. A per előreláthatólag hosszadalmas lesz.

Az egyik estilap szerint Csereyné sze-

mélyesen jelen lett volna a tárgyaláson és kijelentette volna, hogy nem válik, hanem vissza akar menni az urához. Erre vonatkozólag későn este Csereynétől egy névjegyet kaptunk. A névjegyben ki van huzva a „Cserey Dezsóné”, csak ennyi maradt meg: Nővák Margit. A névjegyben betűről-betűre ez áll:

„Tisztelt Szerkesztő Ur Roszakaratu híresztelés rolam, hogy én nem akarok válni sőt válópöröm nielőbi befejezését ohajtom ez csak koholmány rolam kérem tehát aszt nem közölni, ez csak koholmány”

Ezzel szemben fenntartjuk fenti tudósításunkat s nem képzeljük, hogy dr Fekete Ferenc ügyvéd ügyfele megbízása ellenére kérte volna a kereset elutasítását és kívánta volna a hosszas bizonyítást.

HIREK

Tájékoztató.

November 23. A Szigligeti Társaság felolvasó ülése, d. e. 11 órakor a városháza dísztermében.
November 25. Vetítést a Kath. Körben.
November 29. A kaszinó hangversenye.

* **Az Urak Mária Kongregációja** ma, csütörtökön fél hétkor tartja rendes összejövetelét.

* **A munkapárt jelölőértekezlete.** A városatyá választásokra a pártok erősen készülnek. A nagyváradai munkapárt már nagyjában és egészében megállapodott a jelölésekben s ma, csütörtökön este 7 órakor a Kereskedelmi Csarnokban értekezletet, majd társasvacsorát tart, amelyen publikálni fogják a párt jelöltjeinek névsorát.

* **Uj vizsgálóbíró.** A nagyváradai királyi törvényszéken dr Kérchy Péter eddigi vizsgálóbíró helyét uj vizsgálóbíró foglalja el. Mint a hivatalos lap tegnapi száma közli, az igazságügyminiszter a nagyváradai kir. törvényszék területére vizsgálóbíróvá Kolb Géza nagyváradai kir. törvényszéki bírót, állandó helyettesévé pedig Kenéz Sándor nagyváradai kir. törvényszéki bírót rendelte ki.

* **A német császár a párbaj ellen.** Carnegie, aki most tért Vissza Newyorkba, különböző apróságokat mesélt Vilmos császárnál tett legutóbbi látogatásáról. A császár főképpen a párbajozás elfajulásáról beszélgetett a milliárdossal és megjegyezte, hogy még további intézkedéseket is akar tenni a párbaj ellen. A császár reméli, hogy új rendeletei következtében a párbajozás egészen meg fog szünni.

* **Ostor helyett lapát.** Veszedelemes módon fizetett meg tegnap délelőtt G. Szabó József 15 éves gyermek a kegyetlenségért. A fiu egy homokkal tulterhelt szekérbe fogott lovakat hajtott egy dombon felfele. A szegény párák képtelenek voltak a szekér terhet felvontatni és utközben megállottak. Szabó József leszállott a szekérről és egy vaslapáttal kezdte a lovakat verni. A kegyetlen hajtástól a lovak megvadultak és az egyik ló a fiut úgy arcul rugta, hogy az vértől borítva félholtan terült el a földön. Az eszméletlenül fekvő gyermeket csak órák mulva találták meg. Sérülése életveszélyes.

* **A Katholikus Népszövetség választási bizottsága** holnap, pénteken este 7 órakor a Népszövetségi Hitelszövetkezet helyiségeiben a közlő városatyaválasztások tárgyában értekezletet tart.

* **Bezárt iskola.** A székelyhídi róm. katolikus iskola tanítójának egy kis fia difteritiszben megbetegedett. Nehogy a betegség a többi növendékeket is inficiálja, Kovásznay Marcell főszolgabíró tegnap az iskolát bezáratta.

* **Erzsébet emlékünnepély.** A premontrei rendü főgimnáziumunk ifjúsága Erzsébet napján kegyelettel emlékezett vissza áldott lelkü királynénkra. A szent mise után tanárai vezetésével átvonult a főgimnázium dísztermébe, hol nagyszámu közönség is gyűlt egybe ez alkalommal. Több zeneszám és szavalt szerepelt műsoron, melynek főpontja Kravianszky Mór prem. tanár beszéde volt, ki szép szavakkal áldozott boldogult királynénk emlékének s kifejtette, hogy az Ő halála oly veszteség számunkra, mit pótolni semmi sem bír.

* **Sztrájkolnak s Ganz-gyári munkások.** November 12-én Budapesten a Ferenc-köruton a Ganz-gyár egyik művezetője, Csaplár Sándor felszállt a villamosra, hogy Erzsébetfalvára utazzék. A villamoson aztán Oroszky János, Kiefer Károly és Bottli János Ganz-gyári munkások egymásután inzultáltak. Elsőnek Kiefer Károly, majd Bottli János ütötte arcul a művezetőt és azután a következő állomáson leszálltak a villamosról. Utolsóinak maradt Oroszky, aki azonban póról járt, mert a türelmét vesztett Csaplár revolvert rántott és kétszer rálőtt. Oroszky másnap behalt sérüléseibe. Csaplárt letartóztatták. Időközben az derült ki, hogy Csaplár ellen összeesküdtek a munkások, mert a legutóbbi Ganz gyári sztrájk alkalmával egy Wiesel nevű társával együtt bejárt a gyárba dolgozni. A rendőri nyomozás megállapította, hogy az inzultálók felbérelt emberek voltak és így a rendőrség — önvédelmet látott fenforogni — a művezetőt szabadlábra helyezte; a vizsgálatot azonban tovább folytatta ellene. Csaplár Sándor tegnap reggel jelentkezett a gyárban, hogy munkába álljon. Alig foglalta el azonban helyét a műhelyben, a munkások összesugtak és pár pillanat alatt elterjedt a hír az egész gyárban, hogy Csaplár Sándor munkába állt. A munkások erre abbahagyták a munkát, letették a szerszámokat.

* **Egy kérdés.** A nagyváradai összes tanintézetben emlékünnepélyek voltak tegnap Erzsébet királyné nevenapján, csak a jogakadémián nem. Mi ennek az oka?

* **Esküvő.** Bedross József okleveles gazdatiszt, a Trieszti általános biztosító társaság budapesti gazdasági főtisztviselője kedden esküdt örök hűséget Marosi Antal püspökségi tenkei erdőmérnök bájos leányának, Ilonkának. Az esketési szertartást Richter Jenő tenkei plébános végezte. Tanuk voltak Bittó István királyi ítélőtáblai bíróségi és Somogyi Géza püspökségi főmérnök. A fiatal párt Nagyváradról és a megyéből az ismerősök s a köztisztviselők álló Marosi-család barátai számos szerencsekívánattal ke-resték fel.

* **Körözsikisjenő hamisított pecsétje.** Röviden hirt adtunk arról, hogy Körözsikisjenő község pecsétjét ellopták. A rendőrség akkor felhívást is tett közé, amelyben felhívja a bankokat és a magánosokat, hogy őrizkedjenek Körözsikisjenő pecsétjével ellátott okiratoktól. Tegnapelőtt beállított egy

oláh paraszt és egy 1800 koronás váltót nyújtott be. A váltó alatt Bucs Flóra vagyonos körözsikisjenői vagyonos ember neve állott. Az oláh bizonyítványt is mellékelte, amely szerint a község előljárósága igazolta, miszerint Bucs Flórának tehermentes vagyona van. A bizonyítvány alá oda volt ütve az előljáróság pecsétje. A pénztintézet szó nélkül elfogadta a váltót, a pénzt azonban szokás szerint postán küldte el Bucs Flórának Körözsikisjenőbe. Bucs persze semmit sem tudott a pénzről. Bejött Nagyváradra és az ismeretlen ellen feljelentést tett, az 1800 koronát pedig visszafizette a banknak. A nyomozás folyik.

* **A legjobb hasbeszélő a Vigadó mozgóban.** Kedves attrakcióról gondolkodott a Vigadó mozgó igazgatósága. Mától fogva pár napig fellépteti Véesei Nácit, a legnépszerűbb hasbeszélő komikust, a ki pompás szórakozást nyújt a közönségnek. A Náci fellép minden előadáson. Nagyszerű az új mozgóképek műsora is. Bemutatóra kerül a „Bátor szívek” dráma az 1661-ik szabadságharcból, ezenkívül egy művészdráma, egy szellemes francia vigjáték is az Eclair hirdó van műsoron.

* **3 utcai szoba és mellékhelyiségből** álló lakás november hó 1-től kiadó, megtekinthető Schlauch-tér 30. hol a ház-mester nyújt bővebb felvilágosításokat. Leszámítoló és Jelzálogbank részvénytársaság.

Áruraktár leredukálása folytán mélyen leszállított árak

Kossuth-utca elején.

Kertész S. Sándor

női divatruházában.

Eladásra kerülnek a következő cikkek melynek minőségei elsőrendűek.

Kosztium, ruha és bluz szövetek. Selymek, bársonyok. Vászna, schiffonok, asztalneműk.

Posztó, szövet, vászon, plüsch, és csipke függönyök. Ágy- és asztal terítők. Szőnyegek. Mosóbarhetek, zephierekéskartonok. Kész női és férfi fehérneműk.

Paplanok. Szörme áruk.

Menyasszonyi kelengyék Csipkék, himzések, harisnyák és bélésárúk és itt még sok föl nem sorolt árucikkek. Vidékre mintákat mig a raktár tart nagy készséggel küldök. **Telefon az egész vidékre 10-30'**

* **Ingtalan eladás.** Nagyteleky-utca 31 szám alatti ingatlanok (lakóház nagy telekkel) jutányos áron azonnal eladó. Részletes feltételek megtudhatók Kossuth-utca 3. szám alatti irodánkban. Hungária cipőgyár r.t.

x **Tekintettel a rossz pénzviszonyokra** leszállítottam az árakat. 3 pár női harisnya 1 kor. 3 pár fegyházban kötött férfi harisnya 78 fill. 1 pár patent gyermek harisnya 26 fill. 6 darab fin. vászon kendő 80 fill. 1 m. sweitzsi himzés 24 fillértől. 1 m. csipke 2 fillértől. 1 pár nyári keztyű 30 fillértől kapható **Ungerleider Salamonnál** Szent János-utca 4. sz. alatt.

x **Erdekében áll,** hogy megrendeléseivel felkeresse **Biró László és Tsa** urinői- és papi szabókat. Meglehető olcsó árak. modern szabás, elsőrendű munka Sal Ferenc-utca 17. Telefon 832 sz.

x **ZONGORA,** tanulásra alkalmas, eladó, Uri-utca 33. sz.

x **Csodaszép** mézédés **csemege-szöllő!** Legoemesőbb hazai és tiroli **fajalmák!** Óriási tiroli **maróni.** Valódi debreczeni **pároskolbász.** Kitűnő fehér és piros **hegyi-borok!** **MERTZ NÁNDOR** csemege-üzletében, Körös-utca, Telefon 448. sz.

x **Kossuth-utca 2. sz. alatti** volt Szichta-féle üzlethelyiség 1914. május 1-től kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál.

x **Ridzyk József** épület- és műlakatos Nagy-Várad, Beöthy Ödön-utca 1. szám. Javítások gyorsan és pontosan készülnek. Elvállal minden e szakmába vágó épületmunkát a legegyszerűbből a legdiszesebb kivitelig, terv és rajz szerint. Szegcselt vascszlopok, üvegházak, vastetők, vasablakok, tűzmentes vasajtók, sirkerítések, üzleti vasredőnyök, ablakredőnyök, cégablak, takaréktűzhelyek. Levélap hívásra azonnal megjelenek.

x **Az erdélyi kereskedelmi és autómobilforgalmi r. t.** helybeni fiókja autómobilokban, pneumatikokban, valamint az összes autómobil-felszerelési és szükségleti cikkekben **Szilágyi Dezső-utca 6. szám** alatti (telefon 13-21.) telephelyén nagy raktárt tart. A cégnek modernül berendezett garages **Körház-utca 6. szám** alatt (telefon 13-52.) van, hol úgy a helyi, mint az átutazó autómobilok a legideálisabb garaget találják és egyúttal szükségleteiket is a legelőnyösebben szerezhetik be.

FIGYELEM! Óriási választékok iskola szerkesztésben csak **Klein Vilmos és Társa** cégnél találhatóunk u. m. író és rajzszerek, iskolatáska 36 fillértől, könyvszíjak 30 fillértől, továbbá fiú és leány intézetbeli fehérneműk, iskolai lüster és cloth kötények, gyermek esernyők, fiú sapkák 30 fillértől, gyermekharisnyák 20 fillértől. Téli alsóruhák, iskola munkák és mindennemű kézimunka anyagok. Csődből vásárolt 1500 drb divatos parket blouche 2:50 fillértől. 3000 elsőrendű férfi ing 2 koronától, galérok 20 fillértől, 30000 méter arefátyol 20 fillértől és minden e szakmába tartozó cikkek olcsón csak a fenti cégnél szerezhethetünk be, Rákóczi-ut 18.

x **Zombor Sándor** sebész-orvosi műszer, kötszer és testgyógyászati gépek készítője. Nagyváradon, Nagy Sándor-utca 17. sz. alatt, ahol villany erőre berendezett műhelyében készít mindenféle fémcsiszolást, nikkelezést és minden e szakmába vágó munkát jutányos-áron, levelekre válasz.

x **Matyók Péter** tambura zenekara a **Korona-kávéházban.** Ma és minden este a Korona-kávéházban hangversenyez közkívánatra **Matyók Péter** (Paganini) tambura zenekara teljesen újonnan szerződött tagokkal, a közkedvelt társulat magán- és duett számokkal működik közre. A gazdagon összeállított műsorból kiemelendő a közkedvelt **Gyöngyi** duett. A társulat tagjai: Kővári Rózsika, Kővári Boriska, Simon Juliska, Kósa Böske és Juhász Ilonka énekesnők. Naponta változatos műsor. Kezdeté este 8 órakor. Szabad bemenet. Szíves pártfogást kér Matyók Péter karmester.

x **Két jogász sétál a városban,** szemben találják magokat egy régi ismerőssükkel Pista barátjukkal, a mint ránéznek feltűnik előttük, a barátjuknak elegáns felöltője van, a melyet hallatlan olcsó áron szerezhet be mindenki **Nagy Sándor** férfi divatruha kereskedésében a **Zöldfa-utcán,** passagé-kapu mellett

Elsőrendű modern hölgyfodrászterem a

Rammingeré

színházi és hölgyfodrász

szemben a színházzal.
Telefon 1076. Telefon 1076

x **Értesítés.** Tisztelettel értesítjük a n. b. rendelőinket, hogy Hatvany és Szentmihály szücsök beltagja, Hatvany hosszabb külföldi tanulmányutról haza érkezett. Szíves pártfogást kérünk Hatvany és Szentmihály szücsök, Nagy Sándor-utca 1.

x **Ingyen javítjuk** a nálunk vásárolt harisnyákat. Állandó nagy raktár kész női, férfi és gyermek harisnyákban. Kötünk, fejelünk rendelés szerint, 24 fillértől kezdve a legfinomabb selyem harisnyáig. **Harisnyakötőde** Bartos és Társa (a Széchényi-szállóval szemben Rákóczi-ut 10.) És a mi fő „Bartos harisnyája tartós.” Helyi és vidéki telefonszám 1359.

x **Ujhelyi Róza** nőikalap üzletét Rimanóczy-utca (Kolozsváry házba) Royal kávéházzal szembe helyezte át, hol eredeti párisi modellekből állandó választék áll a hölgyközönség rendelkezésére, mit olcsóbb boltbér mellett rendkívül jutányosan árusít.

x **Szöllős-utca 12. sz. házban** több egyszoba s mellékhelyiségeiből álló lakás azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztár részvénytársaságnál Kossuth-u. 6.

POVAZSÁN JÓZSEF

hatóságilag engedélyezett
electrotechnikai vállalata
Nagyvárad, Bazár épület,
színház oldal.

Telefon 525.

Telefon 525.

x **FELHÍVJUK** a nagyérdemű hölgyközönség szíves figyelmét a most megnyílt **Rácz és Vass** női divatszalonban készülő eredeti angol kosztüm és felöltőkre. Méréselt árak. Nagy Sándor-ut. 17.

x **Tölgyszőlőkaró** hegyezett, hasított 2 m. hosszban Berettyó-Széplak állomásról legalább egy waggon rakomány (cca. 4000 drb.) megrendelhető azonnali és későbbi szállításra a Polgári Takarékpénztár r. t. áruosztályánál Nagyvárad, (Kossuth-utca.) Telefon 11-95.

x **Meghódította a hölgyeket** MILE JULIETTE elsőrendű mellfűző különlegességeivel Színház-utca 4. Adorján palota (Emke mellett.) Telefon szám 827.

„The Roosevelt Schoe“
amerikai cipők
12:50 és 16:50 kizárólag

Reichard Dezső
cégnél

Rákóczi-ut Orsolya zárda
épületében kaphatók.

x **Kolonba járó cipők** 3 koronától kezdve női párti fél cipők minden színben 5 koronáért, női chevrau vagy boksz cipők 7 kor., férfi chevrau v. boksz cipők 8 kor., fiú boksz cipők 35-39 számig 7 kor., divatos kemény kalap 4 kor., calosrik, téli cipők, fehérneműk, úri divatcikkek legolcsóbban beszerezhetők Feketénél, Szent János-utcán, Kis Pipa vendéglő mellett.

x **Ossi-tér 14. sz. házban** több lakás és üzlethelyiség minden órán kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztár részvénytársaságnál Kossuth-utca 6.

x **Jönnek a katonák,** vonatok, autómobilok, babák, mikulások, ridickülök nyakkendők, báránnyok és ezerféle egyéb játékok karácsonyra a Párizsi Bazárba Sas alatt.

Fogak és fogsorok úgy kaucsukba mint aranyba foglalva szájpaddal nélkül, továbbá arany koronákat, csapfogakat, hidmunkákat fog és gyökér húzás és tartós fogtöméseket készít

Engel Dezső,

vizsgázott fogtechnikus.

N.-Várad, Bémer-tér (Emke Kávéház felett.)

x **Farkas-féle parkett-pasta** tükör fényessé varázsolja parkettjeit! Kilója 2:40 kor. fél kilós próbadoboz 1:20 kor. Kapható: Farkas István Apolló Drogeriájában Nagyvárad. Rákóczi-ut (Fő-utca) 7. B. Fröhlich hentes üzlet mellett.

**A legszebb
Karácsonyi
kézimunkák
Tátray cégnél**

Rákóczi-ut 4.

Telefon 783.

Legszebb karácsonyi ajándék
orvosoknak és ügyvédeknek
egy zománcztábla.

Készíti

Diósy Mihály

Telefon 839.

Telefon 839.

SZÍNHÁZ

...
Heti műsor.

Csütörtök: Katóka. (Dr Jantsovich Jenő színműve. Bemutató előadás.)

Péntek: Katóka.

Szombat: Katóka.

Vasárnap d. u.: Aranyeső; este: Buda gyöngye.

Katóka. Ma este lesz a Szigligeti színházban Jantsovich Jenő dr színművének: Katóka-nak a bemutató előadása

amelyre a színészek nagy ambícióval, a közönség pedig fokozott érdeklődéssel készül, aminek legfényesebb bizonyítéka, hogy az első előadásra már alig lehet jegyet kapni. A katóka szereposztása a következő: Zóráy Bogdán — Hunyady József, Kató leánya — Polgár Mariska, Aliz — Étsy Emilia, Bende Imre — Tompa Béla, Molnár Kálmán gazdatiszt — Tóth Elek, Melaine — T. Pogány Janka, Rézi, Molnár gazdasszonya — Angyal Ilka, Plebános — Szarvassy Soma.

Buda gyöngye. A bemutató előadás szereposztásában kerül színre vasárnap este kisbérletben a Buda gyöngye, amelynek fő női szerepét F. Károlyi Leona oly kiváló sikerrel, zsufolt házak előtt játszotta a héten. És mint ahogy a közönség napról-napra fokozódó érdeklődést tanúsított a Buda gyöngye előadásai iránt, úgy vasárnap este is bizonyára kifogják akasztani a premieren pompázott táblát: Minden jegy elkel!

IRODALOM

A Szigligeti-Társaság ülése.

Erdekes és vonzó felolvasó üléssel nyitja meg Nagyvárad irodalmi társasága idei felolvasó üléseinek sorozatát. Vasárnap, e hó 23-án lép a társaság az ő hűségű közönsége elé, amely felolvasásait mindig oly meleg érdeklődéssel tünteti ki. Az első műsor Rédey Kornél prem. kanonok, a főgymnasium tudós tanárának felolvasását hozza; majd Antal Sándor, a kitűnő fiatal író, aki legutóbbi kötetével is oly megérdemelt figyelmet keltett, mutatja be legújabb novelláját Egy kis dráma cím alatt. Majd Tóth Elek, akinek művészi előadása már oly sok gyönyörűséget szerzett a Szigligeti-Társaság közönségének: Sas Ede néhány új költeményét mutatja be. Az ülés a városháza nagyszobájában lesz és a belépés díjtalan.

A Kath. Hitterjesztés Lapjai legutóbbi füzetje a következő érdekes és változatos tartalommal jelent meg:

Tartalom: A buddhizmus és a kereszténység. — A paranai indiánok között. — Szemle a hátsó-indiai kat. missiók felett. — Automobil a hitterjesztés szolgálatában. — Missiói tudósítások: Kína: Az irgalmas nővérek Kiangsziben a polgár háború alatt. — Sziria. Feltűnő megtérések a szir-jakobita püspökök között. — Szigettenger. Missió egy tűzhányó mellett. — Missiói mozgalmak hazánkban és a külföldön.

Képek: Kína: Pagoda belseje. — Kína: Buddha szobor a pagodában. — Kína: Harang a pagoda mellett. — Kína: Dob a lámakolostorban. — Kína: Pagoda Hugóban. — Karmelita apácák kolostora Kokinkinában. — Sziam: Asszonyok a rizsföldön. — Falu Tonkingban.

REPORTÁZS

A NAC—NSE serlegmérközés. A legjobb nagyvárad csapat büszke címéért újra igen erős küzdelmet kell vívnia a NAC csapatának, amely tudvalevőleg most e cím birtokosa. Vasárnap délután ugyanis ismét szembe kerül a NAC legveszélyesebb riválisával a NSE csapatával, hogy a november

2-ről elmaradt döntő serlegmérközést megvívják. A mérkőzés vasárnap délután pontban 2 órakor kezdődik.

A NAC. klubhelyisége. A Nagyvárad AC. klubhelyiségét a Pannónia kávéházba tette át, ahol a tagok mindennemű kényelméről gondoskodás történt. A Pannónia kávéházban tartja a NAC mindennemű összejöveteleit és gyűléseit.

IGAZSÁG- SZOLGÁLTATÁS

Vasárnapi idill.

Vidovich József és a felesége Nagyváradon a Vulkán téglyár szomszédságában lakott. A múlt évben egy szép szeptemberi vasárnap délután jó kedvük kerekedett, mulatni kezdtek a szomszéd korezmában. Hozzájuk csatlakozott Némethy István és Gonda György is, akikkel együtt alaposan felöntöttek a garatra. Sötét este indultak haza. Utközben, Vidovichék lakása előtt, miért nem, az asszony és a férje nekitámadt a két embernek és fejszével Gonda Györgyöt olyan súlyosan megsebesítették, hogy még a mai napig sem lehetett teljesen meggyógyítani.

A tegnapi főtárgyaláson a vádlott férfi és a felesége önvédelemmel védekezett. Azt erősítették, hogy a két férfi megtámadta őket és erőszakkal be akart hatolni a lakásukba. Némethy és Gonda azt állítják ezzel szemben, hogy ők egész nyugodtan haladtak az uton, s maguk sem tudják, miért támadt rájuk a házaspár olyan hirtelen, hogy még védekezni sem tudtak.

A bíróság mindkettőjüket 3-3 havi fogházra ítélte az enyhítő körülmények figyelembevételével. A férfi, aki most is a börtön lakója, megnyugodott, az asszony felebbezett.

§ A Szalontai Friss Ujság sajtópere. Egy kicsiny bihari városka két piciny ujságja hü fotográfiáját adja annak, hogy mi is az a nagy konkurrencia. Ezek a fotográfiák azután rendesen a nagyvárad kir. törvényszékhez kerülnek bemutatás, illetve felülvizsgálatra. A Szalontai Friss Ujság március 13-án egy cikket írt a Szalontai Lapok szerkesztője ellen ezzel a sokatmondó címmel: „Miért haragszik Faragó Rezső a rendőrökre?” A cikk vége becsületstörténet és sajtó utján elkövetett rágalmazás lett. Faragó Rezső megtette a feljelentést és a nagyvárad kir. törvényszék tegnap kezdte tárgyalni az ügyet. A cikkért a felelősséget Radó Ferenc tanító vállalta. Kérte a bizonyítás elrendelését, amit nem ellenzett a főmagánvádló sem. A bíróság erre elrendelte a bizonyítást és a tárgyalást elnapolta.

Ha nincs meglegedve szabójával, mert drága vagy rosszul szab vagy nem pontos, szóval bármilyen okból. Keresse fel **DARABONT GY. és TÁRSA** uriszabó céget Szilágyi Dezső-u. 6. (Sonnenfeld-palota) és meglepi önt az ottani szolid, olcsó, kifogástalan kiszolgálás. Alkalni és gyászruhák 24 óra alatt. Vidékről egy beküldött öltönyről ujjat készítenek. Valódi angol szövetek.

Helyi és vidéki telefon 980.

TÁVIRÁTOK

Tisza a királynál.

Bécs, nov. 19.

Tisza István gróf ma a királynak azokról a tárgyalásokról tett jelentést, a melyeket a múlt héten folytatott a horvátokkal. A tárgyalás után arról értesítették a közönséget, hogy a horvát kérdés rendezése már nagyon rövid idő kérdése.

Hirek Ferdinánd király lemondásáról.

Belgrád, nov. 19.

A „Politika” táviratoztatja magának Szófiából: Itteni politikai körökben ismét a leghatározottabban hire járt, hogy Ferdinánd király lemond és az uralkodást átengedi fiának, Boris trónörökösnek.

Uj olasz főkonzul Budapesten.

Budapest, nov. 19.

Franklin Márton, a berlini olasz nagykövetség követségi tanácsosát budapesti főkonzullá nevezték ki. Az új főkonzul nem sokára Budapestre érkezik. Utódja Chiaromonte-Bordonaro Antal báró lesz, a ki eddig Péttvárott volt követségi tanácsos.

KÖZGAZDASÁG

Gabona üzlet.

Októberi buza	— — —	11.—
Buza 1914. áprilisra	— — —	11.26
Októberi rozs	— — —	7.27
Áprilisi rozs (1914)	— — —	8.69
Októberi zab	— — —	7.93
Áprilisi zab (1914)	— — —	7.31—
Tengeri 1914 májusra	— — —	6.28—

Budapesti értéktőzsde.

Magyar hitelrészvény	—	816.25
Osztrák hitelrészvény	—	623.50
4%-os koronajárjék	—	80.85
Osztr. magy. államv.	—	692.50
Jelzálogbank	—	416.—
Leszámitoló és pénzváltó	—	506.—
Hazai bank	—	279.—
Magyar bank	—	532.25
Keresk. bank	—	3690.—
Rimamurányi	—	633.—
Salgótarjáni kőszén	—	730.—
M. Ált. Kőszénbánya	—	1012.—
Közuti vasut	—	622.50
Városi villamos	—	380.—
Adria	—	570.—
Atlantika	—	—

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

10.000 pár harisnya kerül eladásra alábbi olcsó árak mellett.

3 pár kötött zokni 78 fill., 3 pár esikós zokni 1 kor., 3 pár női harisnya 1 kor., 3 pár gyerek zokni finom 1 kor., 3 pár gyerek patent harisnya 1 kor. Flor és selyem harisnyák igen olcsón. Férfi ingek jó minőségben 1.94 kor., női ingek 1.94 kor. Zsebkendők drb. 6 fillértől. Nyakkendők, ridikülők 30 fillértől.

Klein Sándor és Társa
Rákóczi-ut 14.

VIGADÓ

mozgósínház

NAGYVÁRAD,
Fekete Sas-passage.

Csütörtökön és pénteken:

Bátor szívek

dráma 2 felvonásban az
1661-iki szabadságharcból.

Az életmentő

művészdráma 2 felvonásban.

A Don Juan

eredeti francia vigjáték.

Eclair hiradó

eredeti felvétel.

Vécsei Náci

az ország legjobb hasbeszélő-komikusa pár napra vendégszerepel.

Előadások mindennap d. u. 6 óra-
kor, szombat, vásár- és ünnepnap
d. u. 3 órakor kezdődnek.

FIGYELEM!!!

Vajnovszky Ferencz

uri- és női cipész-üzlete,
Nagyvárad, Szaniszló-utca 55. szám.

Mérték utáni rendeléseket és javításokat
olcsón, gyorsan és pontosan készít.

Lovagló, disz és strapa csizmák

minden kivitelben. Vidéki rendelésnél
elegendő egy használt cipő beküldése.

Meghívásra azonnal megjelenek.

Egyesült Bihar megyei Kereskedelmi
Bank és Központi Takarékpénztár
R.-T. Nagyvárad, Bémer-tér.

Tűz- és betörésmentes pénztárszekrények (safes) bérbeadása.

Ujjonnan épült intézeti helyiségünkben léte-
sített **safe-deposit osztályunkban** külön-
féle nagyságu pénztárszekrények (safes) csekély
díj ellenében bérelhetők.

Ezen pénztárszekrényekben a bérlettel fel-
töltött tárgyait saját zárja alatt, önmaga kezelheti
és ezeknek megőrzésére a legmesszebbmenő
biztonságot és kényelmet találja.

Safe-deposit helyiségünket az ér-
deklődőknek készséggel bemutatjuk és részle-
es felvilágosítással szívesen szolgálunk.

Egyesült Bihar megyei Kereskedelmi
Bank és Központi Takarékpénztár R.-T.

Merza Kálmán

szijgyártó, nyerges
és bőrdobos mester

Nagyvárad, Szent János-utca 48. sz.

Raktáron tartok minden e szak-
mába vágó cikkeket, úgymint:

**disz- és igás-szerszá-
mot,** nyerges és versenyostoro-
kat. Kívánatra megrendelés után
is készítek a legegyszerűbbtől a
legdíszesebb kivitelig, **feltűnő
szolid árak mellett.**

A

jó bornak

nem kell czéger

mondják még ma is a régi öregek! Hogy
mennyire igazok van, eléggé bizonyítja

Kecskeméti István

is, a reklámra nem szorult ujjonnan beren-
dezett étterme

Nagyvárad, Teleky-u. 4. szám.

Nyitva éjjel-nappal. Kitűnő saját termésti
borai, **előzékeny kiszolgálás,** szo-
lid polgári árak. **Abonensek naponta
felvételnek.**

LÉVAI MÁRTON

r.-t.

sirkőraktára és
köfaragó telepe

Nagyvárad
Rákóczi-u. 20.

Üzlet áthelyezés

Tisztelettel értesítjük az
igen tisztelt vevő közön-
séget, hogy

Bémer-téri üzletünket
u. a. ház kapu melletti
helyiségbe helyeztük át.

Hungária cipőgyár

r.-t.

(ezelőtt Moskovits Farkas és Tsa. r.-t.)
(Bazár-épület) Rákóczi-ut 2.

Telefon 687.

Telefon 687.

Uj uriszabó üzlet.

Tisztelettel értesítem a nagybecsült kö-
zönséget, hogy ifj. Erdős Albert úrtól f.
év szeptember hó 16-án kiléptem, kinél
mint szabász hosszabb ideig működtem.

Rákóczi-ut 19. sz. a.
uriszabó üzletet

nyitottam.

Az őszi idény beálltával vadász és sport
ruhák és a legjobb lovagló britszes
nadrágok kizárólagosan nálam készülnek.
Ugyszintén disz magyar ruhák. Papi
reverendák, urasági kocsisoknak disz
öltöny **bármilyen formákban.**

Nagybecsült pártfogásukat
kérvő kiváló tisztelettel:

Szokolay Lajos.

A Katholikus Népszövetség nagyváradai szervezete.

CÉL: a keresztény polgárok tömörítése minden romboló áramlattal szemben; a vallásos és hazafias érzés istápolása, a keresztény közönség közt az összetartás fokozása.

JELSZÓ: a szeretet egyesít, az egység erőt ad.

Tagsági díj egy évre 1 korona, melynek fejében a tag megkapja a havi füzeteket, naptárt ingyen jogi tanácsadásra tarthat igényt s részt vehet a Népszövetség ünnepélyein és értekezletein.

A Katholikus Népszövetség jogvédő irodája.

A népszövetségi tagoknak ingyen ad jogi tanácsot minden közigazgatási, peres, perenkívüli, telekkönyvi, adóügyben stb.

Hivatalos órák: minden pénteken délután 6-tól fél 8-ig.

Hivatalos helyiség: a Katholikus Kör könyvtári helyisége.

Népszövetségi Hitelszövetkezet

Célja a népszövetségi tagok takarékoságát előmozdítani és tagjait az alapszabályokban körülírt határok közt segíteni.

Heti 20 filléres befizetések mellett működik.

Hivatalos helyisége a Katholikus Kör könyvtári helyiségében van, a hol a heti befizetések minden héten hétfőn és csütörtökön d. u. 2—5 óra közt eszközöltetnek.

A Katholikus Népszövetség biztosító osztálya.

Előnyös feltételek mellett elfogad **életbiztosításokat** tőkére vagy életjáradékra, halál vagy elérés esetére. Elvállal továbbá

leánykiházasítási és fiúellátási biztosításokat is.

Elfogad biztosításokat:

tűz, villámcsapás, légszesz- és kazánrobbanás által okozható károk ellen.

Törés által okozható károk ellen, **szállítmányi** károk ellen, betöréses **lopás-, jég-, baleset-, szavatossági** károk ellen.

Óvadékbiztosításokat, sikkasztás elleni, valamint **állatbiztosításokat**, végül úti-podgyászbiztosítást.

Általában foglalkozik a **biztosítás minden ágazatával**, a lehető legolcsóbb feltételek mellett.

Részletes felvilágosítással a csoportvezetők, illetve a biztosító osztály (Kath. Kör épülete) szolgálnak.

Különvonat

a Félix-fürdőből
Várad-Velence
és Nagy-Várad
állomásra.

Október 1-től minden este **8:00** perckor külön vonat indul a Félix-fürdőből, minek következtében a városi kiránduló közönségnek a gyorsfürdő igénybevételére teljes 3 óra áll rendelkezésére.

Indulás: Nagyváradról: délután **4 óra 28** perckor Várad-Velencéről: **4 óra 33** perckor. **Érkezés a Félix-fürdőbe 5 óra 06** perckor. **Visszatérés este 8 óra 06** perckor.

Fürdők, pihenők, folyosók, éttermek mindig fűtve. Meghülés teljesen kizárva. Bentlakóknak penzio-rendszer. Fürdés, lakás, élelmezés heti 56 koronától. Posta, távirda, telefon egész éven át nyitva.

Csúz, kösvény, izületi lobok és mindennemű reumatikus bántalmaknál évszázadok óta a Félix-gyógyfürdő kénes hévvíz forrásait kitűnő eredménnyel használják.

41 YBEN TELEFON 11-75 VIDÉKEN

FEST! TISZTIT!
vegyileg női, férfi és
gyermek ruhákat.

MOS!

gallér és kézelőket fényesre, csipke és szövet függönyök, bútor szövetek, papi és egyenruhák vegyileg tisztítatnak.

Gyár: Körözs-utca 13.

Felvételi üzlet:

Zöldfa Passage 93.

Rákóczy-ut 7. szám

Mokos Sándor.

Csemege és fűszerárak

elsőrangú és legelőnyösebb bevásárlási forrása

Kávé, tea, rum közvetlen behozatala; cukorka különlegességek; frissen megérkezett déligyümölcsök főzelékek és halárak nagy raktára

Özv. Kádár Jánosné
üzletében.

PAPI RUHÁK.

Tisztelettel értesitem a nagyságos és főtisztelendő papságot és a n. ó. közönséget, hogy papi és civil ruha tökéletességét áttanulmányoztam Budapesten, hogy a nagyságos és főtisztelendő papságnak kényelme legyen nálam beszerezni a szükségletét. Vidéki megrendelőnek elég egy minta reverenda beküldés, esetleg hívásra személyesen kiutazom.

Alkalmra bármilyen szalon ruha kölcsön kapható.

Alázatos tisztelettel

VAJNOVSZKY KÁROLY

papi- és polgári szabó.

Szent János-utca 32. (Saját ház.)

ALAPÍTOTT 1898-BAN.

Kálvaria-utcán egy üres telek eladó.

Melocco Péter cementárugár és építési vállalat részvénytársaság

Budapest, IX. Timót-utca 4. a. b. szám.

Nagyváradfióktelep: Szőlős-u. 16.

Telefonszám 11-38.

Telefonszám 11-38.

Gyárt:

Szabadalmazott géppel gyártott karmantus portlandcement csöveket az összes szabványos méretekben és az ahhoz való idomdarabokat, csömösztöket és vasbetétes, valamint portlandcement csöveket, kútgyűrűket stb.

Márvány mozaiklap, műkö- és cementárugár. Beton és vasbeton építési vállalat.

Elvállal:

Utcák és házak csatornázását, hidak és vízmedencék szakszerű építését. Nagyobb vállalatoknál **tervekkel és költségvetéssel szolgál.**

Meghívást az ország bármely részéből elfogad

Eredeti

Meteor kályhák,

kályhatálcák és ellenzők,

fa- és széntarték,

valódi porosz fűtőszén

házhöz szállítva 50 K° zsákokban

kimérve 100 K° 5 korona.

Tarsoly és Risztó

különlegességek vaskereskedése
Rákóczi-ut.